

263360

COLORJEVE INFORMACIJE

januar 1974

št.1

leto 3

INFORMACIJSKA
KOLEKTIVA
UNIVERZITETA
LJUBLJANA

PO 9/1977

a

Osrednja točka dnevnega reda 28. seje delavskega sveta je bila obravnava poslovanja v novembru in poslovanje v enajstih mesecih leta 1973. Kot vedno je tudi tokrat poročilo podal finančni direktor Aleksander Vavpotič.

Za november smo planirali 14.865.095 dinarjev realizacije dosegli pa smo je 14.658.563 dinarjev, ali 98,6 odstotkov. Pokritje smo dosegli v višini 4.629.457 dinarjev in v primerjavi plana 4.147.653 dinarjev smo ga preseglji za 11,6 odstotka. Novemberski dobiček znaša 199.520 dinarjev. Po izračunu ostane za izplačilo 666.705 dinarjev ekonomskega uspeha.

Kumulativno smo v obdobju januar-november dosegli 186.256.109,79 dinarjev realizacije, kar je za 3,5% več kot smo planirali, oziroma 26,8% več kot lani v enakem obdobju. Celotnega dohodka smo dosegli 197.176.574,02 dinarja ali 8,5% več kot smo planirali, oziroma 29,7% več kot lani. Planirani dohodek je bil manjši za 9%, toda v primerjavi z lanskim je za 19% večji, dosežena vsota je 33.180.882,45 dinarjev. Če primerjamo lanski dobiček z letošnjim, smo ga letos preseglji za 4%, toda znesek 9.319.959,15 dinarjev predstavlja le 69% v primerjavi s planom.

Celotno dohodek na uro je bil dosežen s 188,14 dinarjev ali 8% več od planiranega, oziroma 23% več kot lani. Dohodka na uro smo dosegli 31,66 dinarjev ali 10% manj od planiranega in 13% več kot lani. Dobička in amortizacije nad predpisano stopnjo smo dosegli na uro 11,90 dinarjev, kar je 8% manj kot smo planirali in 6% več kot lani. Skupni osebni dohodek na uro so 19,35 dinarjev, kar izkazuje presežek plana za 4%, oziroma nasproti lanskemu za 15% povečanje. Tudi ure v realiziranih izdelkih smo dosegli 100%.

V nadaljevanju je vodja analitsko planskega sektorja Alfred Sorjan nanizal naslednje podatke. Plan proizvodnje smo v novembru dosegli 88,80%, plan gotovih izdelkov količinsko 100,20%, plan prodaje količinsko 89,80%, plan prodaje vrednostno pa 101,90%, plan prodaje na domačem tržišču vrednostno 126% in plan izvoza vrednostno le 21,60%. Kumulativno smo plan proizvodnje v obdobju januar-november dosegli 96,80% v primerjavi z lani 106,80%, gotovih izdelkov količinsko 95%, v primerjavi z lani 108%. Prodajo gotovih izdelkov količinsko 93,10%, v primerjavi z lani 105,60%, vrednostno 103,70%, v primerjavi z lani 126,80%.

Zaradi redukcije električne energije smo v letošnjem letu imeli deset dni izpada, kar znese v količini cca 748 ton in vrednostno 8.360.000 dinarjev.

Pri zalogah so grupe topil in nitroceluloze na minimalnih predvidenih količinah, pigmenti pa pod normativi minimalnih zalog. Zelo težavna je preskrba s titandioksidom, stiro monomerom in anhidridom maleiske kisline. Cene uvoznih surovin se višajo od pošiljke do pošiljke. Vrsta izdelkov vsebuje višjo vrednost stroškov materiala, kot je odobrena prodajna cena. Zaradi pomanjkanja po ameznih vrst surovin niso bila v celoti realizirana naročila kupcev. Primorani smo bili

določene artikle široke potrošnje delati na zalogo. Zimski čas in priprava trgovin na inventuro bo v decembru še bolj znižala odvzem izdelkov za široko potrošnjo. Izvoza po predvidenem načrtu ne bomo izpolnili.

Po daljši razpravi so člani delavskega sveta potrdili analitsko plansko poročilo, izplačilo ekonomskega uspeha ter potrdili akontacijsko vrednost točke 1,00 dinar tudi za mesec december 1973.

REORGANIZACIJA OBRATA VZRŽEVANJA IN ENERGETIKE

Verjetno ste pazljivo prebrali članek Janeza Svoljška, ki je bil pod gornjim naslovom objavljen v decemberski številki našega glasila. Delavski svet je na 28. redni seji, ki je bila dne 25. decembra 1973 potrdil predloženo organizacijsko shemo ter navedena nova, oziroma preimenovana delovna mesta:

1. št. DM 140 SVOI - Vodja vzdrževanja in energetike, OD 8-24 razred
2. št. DM 96 T - Planer vzdrževanja, OD 10-15 razred
3. št. DM 30 SA - Razpisovalec, OD 6-12 razred
4. št. DM 129 T - Vodja strojnega področja, OD 13-18 razred
5. št. DM 159 VK - Strugar, predelavec, OD 9-17 razred
6. št. DM 56 KT - Strugar II, OD 9-14 razred
7. št. DM 160 KT - Rezkalec II, OD 9-14 razred
8. št. DM 7 PR 2 - Strugar III, OD 4- 7 razred
9. št. DM 161 VK - Ključavničar I, predelavec, OD 9-17 razred
10. št. DM 64 KT - Ključavničar II, OD 9-14 razred
11. št. DM 58 KT - Klepar, OD 9-14 razred
12. št. DM 162 PR 2 - Ključavničar III, OD 4- 7 razred
13. št. DM 161 VK - Ključavničar I, predelavec, OD 9-17 razred
14. št. DM 64 KT - Ključavničar II, OD 9-14 razred
15. št. DM 59 KT - Vodoinstalater II, OD 9-14 razred
16. št. DM 162 PR 2 - Ključavničar III, OD 4- 7 razred
17. št. DM 128 NVO - Avtomehanik I, predelavec, OD 14-17 razred

- 18. št. DM 63 KT - Avtomehanik II,
OD 9-14 razred
- 19. št. DM 163 PR 2 - Avtomehanik III,
OD 4- 7 razred
- 20. št. DM 127 T - Vodja elektro področja,
OD 13-18 razred
- 21. št. DM 164 VK - Električar I (avtomatika),
OD 10-17 razred
- 22. št. DM 164 VK - Električar I (elektrostroji),
OD 10-17 razred
- 23. št. DM 67 KT - Električar II,
OD 10-14 razred
- 24. št. DM 165 KT - Elektroinstalater II,
OD 10-14 razred
- 25. št. DM 166 T - Vodja energetike,
OD 13-18 razred
- 26. št. DM 55 KT - Kurjač II,
OD 9-14 razred
- 27. št. DM 61 KT - Zidar II,
OD 9-14 razred
- 28. št. DM 10 PR 1 - Zidar III,
OD 5- 7 razred
- 29. št. DM 167 KT - Pleskar II,
OD 9-14 razred
- 30. št. DM 62 KT - Mizar II,
OD 9-14 razred
- 31. št. DM 42 KL - Skladiščnik materiala,
OD 7-13 razred

PRIJETNO DOŽIVETJE

15. decembra lani je sindikalna organizacija pripravila v sejni sobi podjetja prijetno srečanje s starejšimi člani kolektiva.

generalni direktor Miloš Gabrijel jih je seznanil s poslovanjem podjetja v tekočem letu ...

Alojz Virant se je v imenu upokojencev zahvalil za skrb ...

Ob kozarčku se je obudil marsikateri spomin ...

učenci osemletke iz Preske so jim pripravili lep kulturni program ...

... in že skoraj obledelo prijateljstvo ...

Nekateri so se poglobili v resne pogovore ...

... drugi so se rajši od srca nasmejali ...

in ne nazadnje tudi zaplesali ob prijetni glasbi.

Foto: Franci Rozman

KONSTITUIRANJE ODBOROV ZDRUŽENE KEMIČNE INDUSTRIJE

Na drugi seji delavskega sveta združene kemične industrije, ki je bilo v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije v Ljubljani sta bili osrednji točki dnevnega reda volitve članov v odbore združenja in predlog začasne sistematizacije službe združenja.

Delavski svet združenja kemične industrije je izvolil člane petih skupnih odborov. To so odbori za marketing, za ekonomsko analitske zadeve, za raziskave in razvoj, za kadrovske socialne zadeve ter za organizacijsko informacijske zadeve. Ob tem je sprejel priporočilo delovnim organizacijam, da naj za delo v teh službah določijo svoje najboljše kadre, ki bi opravljali delo za združenje v svojih organizacijah združenega dela. Delavski svet je potrdil tudi sistematizacijo delovnih mest.

Iz naše organizacije združenega dela je član delavskega sveta Mario Koproj, dipl. ing., namestnica Nataša Barle, dipl. ing., član odbora za marketing je Jolanda Lešnik, za ekonomsko analitske zadeve Alfred Sorjan, za raziskave in razvoj Branko Šinkovc, dipl. ing., za kadrovske socialne zadeve Rihard Pevec, ing. in za organizacijsko informacijske zadeve Janez Svöljšak.

RESOLUCIJA 1974

V dneh pred novim letom je republiška skupščina sprejela resolucijo o gospodarjenju v letu 1974. Po mnenju poslancev je njena oblika in predvsem vsebinska usmerjenost drugačna od dosedanjih, saj je bolj odločno opredeljena po posameznih nosilcih in odgovornostih izvrševanja, daje pa tudi konkretne napotke za akcijo.

Predvsem mora dokument dobiti podporo na terenu. V delovnih organizacijah naj bi sprejeli načrte, s katerimi bi na podlagi določenega optimizma začrtali svojo proizvodnjo v tekočem letu. Povečana stopnja rasti proizvodnje pa je tista pot, ki lahko razrešuje probleme. Poudarjen je bil pomen boljšega izkoriščanja delovnega časa in varčevanja na vseh področjih, "pridobitev" časa na račun učinkovitejšega sestajanja in dogovarjanja izven rednega delovnega časa. Tudi to je eden pogojev za načrtovano stopnjo rasti produktivnosti in končno same proizvodnje.

Resolucija predstavlja delovno obveznost za izvršni svet, ki mora sprotno ugotavljati realizacijo resolucije in dosledno zagotoviti razmerje oziroma soodvisnost splošne in skupne porabe ter rasti osebnih dohodkov z gibanji gospodarske rasti, ugotovitve analize srednjeročnega plana pa upoštevati pri izdelavi izhodišč za naslednje srednjeročno obdobje in skladno s tem popraviti obstoječo resolucijo o dolgoročnem razvoju Slovenije.

BREZPLAČNI UČNI PRIPOMOČKI

V več organizacijah združenega dela širom Slovenije potekajo živahni razgovori o pobudi za sklenitev družbenega dogovora, s katerim bi denarno podprli nabavo učil in učnih pripomočkov za učence osemletk - da bi tako uresničili ustavno dopolnilo o brezplačnem osemletnem obveznem šolanju.

Po družbenem dogovoru naj bi slovenske organizacije združenega dela prispevale sredstva, s katerimi naj bi zagotovili že v prihodnjem šolskem letu našim šolarjem brezplačne učbenike in nujne učne pripomočke. Organizacijam, ki bi plačevale ustrezen prispevek sorazmerno svojemu dohodku, naj bi ta prispevek priznavali kot davčno olajšavo. Obenem z družbenim dogovorom pa bi bilo prav poenotiti tudi standarde glede zahtevanih učil in drugih pripomočkov, ker so sedanje razlike občutne in nesmotrne, hkrati pa tudi razmisliti o načinu izposojanja in vračanja učbenikov. To pa bi seveda zahtevalo ustrežnejšo politiko pri izdajanju novih učil, dogovore med založbami glede kakovosti in cen učbenikov.

Dogovor naj bi podpisali tudi sindikati, republiška skupščina, republiška izobraževalna skupnost, zavod za šolstvo in gospodarska zbornica. Sredstva naj bi se zbirala pri republiški izobraževalni skupnosti, razdeljevala naj bi jih v okviru samoupravnega sporazuma.

DOMAČA LEKARNA

Pri današnjem vsesplošnem pomanjkanju časa moramo imeti tudi doma marsikaj sistemsko urejeno, bolj "pri roki", da v sili ne izgubljam dragocenih minut z iskanjem po predalih, omarah in torbicah. Morda to ne velja za nobeno reč tako zelo kot za "prvo pomoč". Sredstva za prvo pomoč imejmo na enem mestu, dobre so manjše potovalne torbice, pa še kaj drugega.

Če imamo pri hiši bolnika, zlasti kroničnega bolnika, naj bodo tudi njihova zdravila spravljena vedno na istem mestu. Tako kot morajo biti čistilna sredstva varno spravljena pred majhnimi otroci, tako mora biti - razumljivo - tudi domača lekarna otroku nedostopna. Poiščimo za spravljanje hladnejše mesto, da se mazila in zdravila ne pokvarijo.

Kaj naj bi v domači lekarni bilo?

- 3-5 kom. mull povojev s tkanim robom različne širine
- 1-2 kom. elastična ali pol-elastična povoja
- 1 škatlica hidrofilne kabel gaze 5 m x 5 cm
- 1-2 kom. hidrofilne gaze 1/4 ali 1/2 m
- 1 kom. leukoplasta 5 m x 2 cm
- 4 kom. hansaplast 10 strips (obliž z gazo)
- 1 steklenička razkužila (Asepsol, Cetavol ali podobno), ki ga razredčimo po priloženem navodilu predno ga damo v našo lekarnico, sicer povzroča opekline)
- 1 tuba mazila za rane
- 1 kom. spray za površinske rane (npr. Mertioplast ali podobno)
- 3 kom. gumij naprstnikov različnih velikosti
- 1 kom. škarje

Dobro je, če imamo doma tudi škatlico tablet proti glavobolu in škatlico proti driski. Če je pri hiši majhen otrok, naj bodo tudi tabletki proti vročini Amynoperin 0,1, ki jih dajemo otroku le, ko smo že namenjeni k zdravniku. Zbijanje vročine ni zdravljenje bolezn.

Namesto gaze si lahko povsem ustrezno pripravimo doma krpice različnih velikosti iz spranega blaga. Krpice prelikamo z vročim likalnikom, prav tako papir, v katerega jih bomo zavili. Pri obvezovanju povoja na koncu nikar ne prerežimo, da bi laže zavezali! Lahko napravimo poseben voz, ali pa obvezo zaključimo tako, da povoj pritrdimo z leukoplastom (varnostno sponko), ali pa obvezo zaključimo tako, da povoj pritrdimo z leukoplastom ali "PI" sponko. "PI" sponko prav tako lahko kupimo v lekarni.

Povojev po enkratni uporabi ni treba zavreči, dobro jih operimo, zvijmo in spravimo nazaj, saj niso tako poceni, da bi bili ničvredni.

ZAŠČITA POTROŠNIKA

Podpisan je družbeni dogovor o poslovnih in etičnih normah, pravicah in obveznostih ter sodelovanju potrošnikov in delavcev združenega dela. Gre za prvi poskus urejanja medsebojnih odnosov in razmerij med trgovino in potrošniki na območju ljubljanskih občin. Dogovor nudi možnost postopnega povezovanja občanov v posebno interesno skupnost za vsklajevanje medsebojnih odnosov.

Dogovor postavlja obveznosti krajevnim skupnostim in posameznim TOZD s področja trgovine. Slednje morajo izdelati programe svojega razvoja in jih dati v razpravo potrošnikom. Nadalje morajo organizirati razne oblike informiranja potrošnikov in skrbeti za nenehno strokovno usposabljanje svojih delavcev za nudenje boljših storitev. Posebna pozornost bo posvečena službi reklamacij ter hitremu reševanju zahtev in pritožb potrošnikov. Tako naj bi zamenjavali ali vračali denar potrošniku za kupljeno blago z napako, pri nabavi blaga iskali najugodnejšega ponudnika, seznanjale potrošnika o uporabnosti blaga, njegovem trajanju, vzdrževanju, zagotovile ustrezno število servisov, ne bodo več zavajale kupcev z zmotno reklamo itd.

Krajevne skupnosti bodo oblikovale svete potrošnikov (v Medvodah je že imenovan 11-članski svet) ter zlasti prek teh organov urejale in izvajale določila omejenega sporazuma. Upajmo, da bo zares tako, kot smo zapisali. Ob tem velja pripomniti, da smo velikokrat sami krivi, saj ne reklamiramo slabega blaga, oziroma seznanimo s tem vse tiste, ki jih najmanj zanima. Torej, le z besedo na plan, trgovci pa so vas dolžni poslušati do kraja!

SKOKOVIT PORAST CEN V SVETU

Sedanje gospodarsko stanje na svetu vsekakor ni rožnato, saj naraščajo cene surovin tako naglo, da jih ne more tržišče zmerno absorbirati, temveč prihaja do naglega povečevanja inflacije. Začetek je bil dan z višjimi cenami petroleja, saj so Perzijci izlicitirali ceno na svetovnem trgu brez primere, saj pride liter te dragocene tekočine v surovem stanju na 173 par, kar je prejšnja štirikratna cena. V tržni vrednosti se je cena petroleja zvišala okoli 50 odstotkov.

V svetu so postala osnovna živila znatno dražja (pšenica, koruza, ječmen, mast, sladkor, kava), podražili so se številni industrijski izdelki. Številni obrati predelovalne industrije so ustavili proizvodnjo, kar v zahodnem svetu lahko ima za posledico, da bo naenkrat dovolj surovin, ne pa kupcev, tako da cene spet lahko padejo. Toda, to so le ugibanja!

Tokrat je prišla predvsem do izraza težnja dežel v razvoju, da dosežejo za svoje surovine pravičnejše cene na svetovnem trgu. Zaman so bili dolgi govori "nerazvitih" v Združenih narodih, saj razvite dežele niso "premogle" niti enega odstotka družbenega bruto proizvoda odstopiti kot pomoč deželam v razvoju. Vedno enaki izgovori, ob velikanskih dobičkih multinacionalnih družb in utapljanju v izobilju ob umiranju stotisočih v deželah v razvoju. Presita industrijska družba pa je sedaj prek noči prišla na rob propada. Sedaj je čas za ustrezno delitveno razmerje med bogatimi in siromašnimi in to na miren način, saj bi spopad zaradi surovin pripeljal do množičnega samomora človeštva. Popustljivost na obeh straneh pa je edino vodilo za sporazum med "velikimi" in "malimi".

V eni prejšnjih številkih smo objavili slovarček tujk, ki je naletel na precejšnje zanimanje med bralci našega glasila. Zato smo se odločili za objavo "malega leksikona samoupravljanja", ki bo izšel v več nadaljevanjih po abecednem vrstnem redu. Z njim vam želimo pomagati pri vsakdanjem delu, saj se večkrat srečujete s pojmi ekonomike, poslovanja temeljnih organizacij združenega dela in mnogim je njihov pravi pomen tuj.

ADMINISTRATIVNO VODENJE GOSPODARSTVA

Upravljanje in vodenje gospodarstva prek državnih organov. V administrativnem sistemu so bila podjetja državna, njihovo delo pa so vodili državni organi s administrativno-operativnim vodstvom. Podjetja so dobila plan proizvodnje in delitve, ker sta se proizvodnja in delitev čvrsto planirali. Na podlagi določenih planskih nalog so morala podjetja sklepati pogodbe z vnaprej določenimi proizvajalci in potrošniki. Tudi cene proizvodov so bile predpisane in gospodarske organizacije niso mogle svobodno nastopati na tržišču. Oskrba prebivalstva je bila zajamčena. Takoj po osvoboditvi je bilo v Jugoslaviji pogojeno z nizom okoliščin: s potrebo določenega posega države v gospodarstvo, ki je bilo nerazvito in opustošeno od vojne, in ki ga je bilo treba obnavljati in ustvarjati pogoje za industrializacijo in elektrifikacijo, s pomanjkanjem strokovnih kadrov itd. Z jačanjem materialne baze, zavesti širokih slojev in socialističnih sil so se polagoma izgubljali pogoji, ki so diktirali takšen sistem vodenja gospodarstva, zato ga je bilo treba postopoma ukiniti - predvsem zaradi nevarnosti birokratizma, ki ga ta sistem vsebuje. Že v 1949. letu je prišlo do sprememb v gospodarskem sistemu. V 1950. letu je bil sprejet Zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij preko delovnih kolektivov in drugi predpisi, in tako z zakonom usmerjen nadaljnji razvoj socialističnih sil in proizvodnih odnosov.

VINILNE MOLE

VINILNI MONOMER

VINIL v svojem najširšem smislu pokriva veliko skupino materialov. Vključena je skoraj celotna vrsta sintetskih polimerov, ker je njihova večina pripravljena s polimerizacijo preko vinilne ali substituirane etilenske skupine. Polimerizacija je splošno ime, ki se rabi za to metodo proizvodnje visokih polimerov. V bistvu pa je adicijski proces, kjer se kemično nenasičena molekula, imenovana monomer, spremeni v dolgo verižno molekulo, kjer dvojne vezi izginejo, drugi aspekti individualnega monomera pa ostanejo nedotaknjeni. Tako formirani monomer bolj zavisi in je bolj kontroliran od lastnosti individualnih gradbenih blokov kot v primeru polimerov ali filmov, ki nastanejo s kondenzacijo, oksidacijo ali nekaterimi drugimi tipi kemičnih reakcij. Ta vrsta strukture določa termoplastične, s toploto mehčane polimere in lahko tudi označuje kristaliničnost kot manjši ali večji faktor molekularne strukture, kar je odvisno od primera.

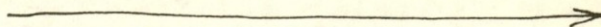
V tehnični terminologiji se pojavljajo različni vinilni polimeri: homopolimeri, kopolimeri, terpolimeri itd. Homopolimer je polimer sestavljen samo iz enega monomera. Kopolimer je kemično različen, toda homogena mešanica dveh ali več različnih monomerov. Posebni terpolimeri, kvadripolimeri itd. se nanašajo na 3, 4 ... monomere kemično vezane in mešane preko polimerizacijskega procesa.

POLIMERIZACIJSKA REAKCIJA

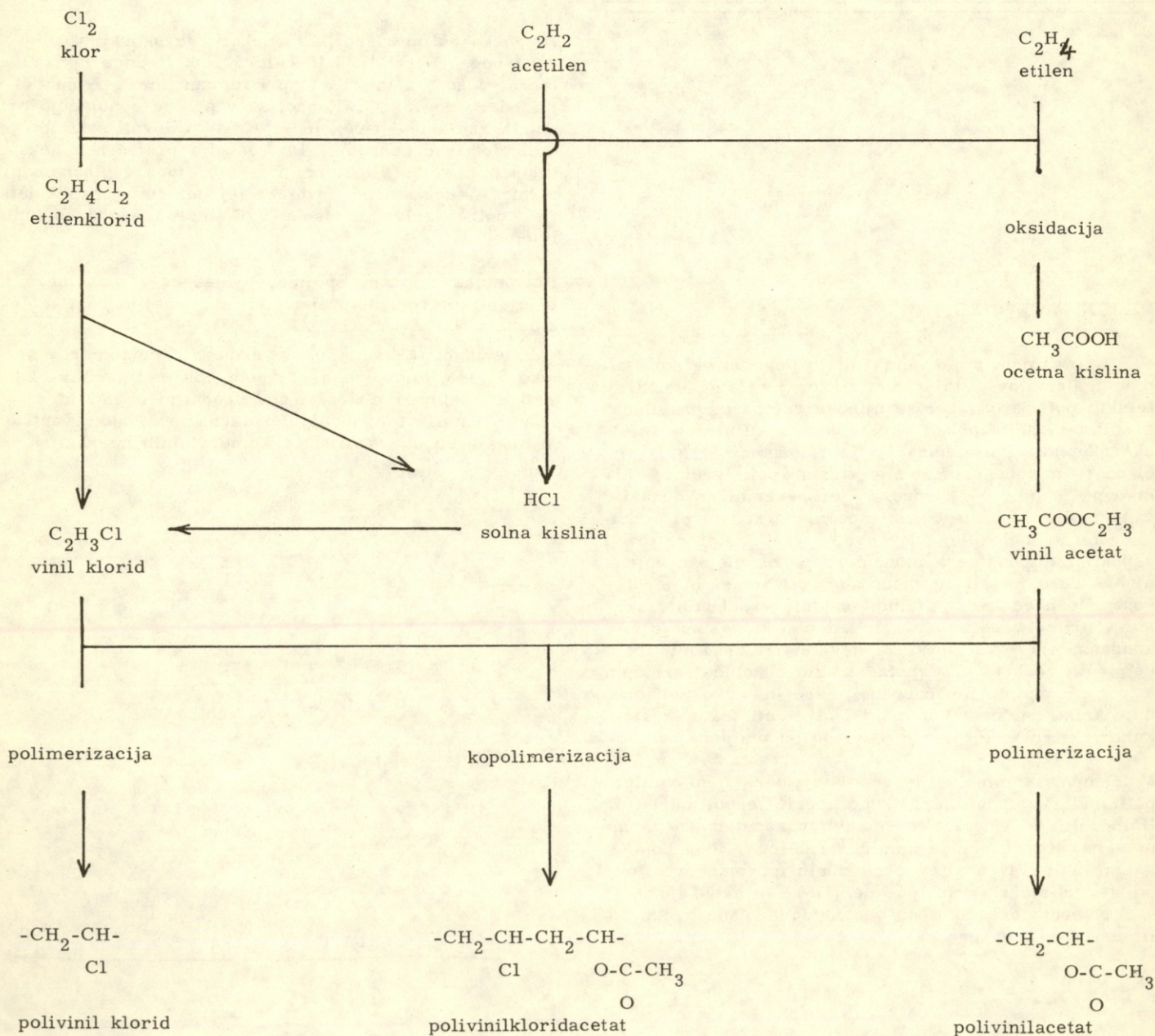
Dejanska polimerizacijska reakcija je skoraj vedno vodena pod pritiski (včasih celo 50.000 lb/inch^2) v primerni posodi z mešali in pri temperaturah v območjih od 50 do 150°C . Reakcija se prične s pomočjo prisotnih radikalov peroksidov. Kratkovalovna svetloba je tudi učinkovit pobudnik. Ph reakcije je važen v nekaterih primerih, zlasti pri lateksih, toda v glavnem ni faktor. Visok pritisk in nizka temperatura pospešujeta rast dolge verige in visoke mol. teže. Seveda so tudi izjeme.

Popolnoma nasičene spojine, pomešane z monomeri, delujejo kot verižni prenosniki, da omejijo rast molekule.

Polimerizacijska aktivnost posameznih monomerov široko varira, toda lahko se zgodi, da polimerizira katerikoli olefinski material pod ugodnimi pogoji in s pravim katalizatorjem. Molekularna teža lahko varira od nekaj 100 do več 1000 v komercialnih operacijah.

VINILNI POLIMERI ZA PREMAZE

Vinil kloridne tipe smol komercialno napravimo s številnimi procesi, ki se vsi nanašajo na osnovne principe polimerizacije, toda precej različne v tehnoloških detajlih. Važne komercialne metode vključujejo:

1. polimerizacijo v raztopini
2. polimerizacijo v suspenziji
3. polimerizacijo v masi
4. emulzijsko polimerizacijo

V dodatek tem osnovnim procesom se često poslužujejo tudi sekundarnih postopkov, kot je hidroliza.

3

POLIMERIZACIJA V RAZTOPINI

Prve komercialne kopolimere so napravili prav po tej tehnologiji, ki je še sadaj močno razširjena za pripravo nizkih in srednje molekularnih smol. V osnovi se ta proces sestoji iz priprave raztopine monomera (ali monomerov) v primernem topilu, ki tudi vsebuje katalizator. Mešanica se meša v avtoklavu pod kontroliranim pritiskom in temperaturo. Polimer se počasi gradi in raztaplja v istem topilu, ki se rabi za raztapljanje začetnega monomera. To se kaže v raztopini, ko postopoma narašča viskoznost. Reakcija se konča ko viskoznost doseže prej določeni nivo. Med polimerizacijo dodajo monomere. Proces postane precej kompliciran, kadar imajo monomere kopolimerizacije različne polimerizacijske hitrosti.

Ko v avtoklavu dosežejo željeno viskoznost, ki označuje določeno molekularno težo, gre avtoklavna smo-

la v precipitatorje, kjer z usedanjem v netopilih dobijo suho smolo.

V nekaterih primerih lahko suho smolo zopet raztaljamo in spet obarjamo. Mokre nečistoče običajno perejo z vodo, da se odstranijo sledovi katalizatorjev, na koncu pa se suši v pišu vročega zraka in nastanejo fini delci prahu.

Zaradi večstopenjske procedure in edinstvene tehnologije je ta metoda polimerizacije zelo draga. Prednost tega procesa za premazno industrijo pa je v tem, da se s smolo ne odlagajo emulgatorji in drugi ionski delci, ki povzročajo meglen film in poznejšo korozijo na izpostavah.

POLIMERIZACIJA V MASI

Polimerizacija v masi je najbolj stara metoda polimerizacije in med drugim tudi najenostavnejša. Po tej metodi se monomer v avtoklavu enostavno meša pod pravimi polimerizacijskimi pogoji. Formirani monomer eventuelno nastane kot kosmičasta ali zrnata smola v nerabnem monomeru.

Ko dosežejo pravo stopnjo konverzije, ustavijo reakcijo s tem, da izpustijo smolo in pritisk pade. S tem se izloči tudi nezreagirani monomer.

Pri tej metodi se pojavljajo mnogi problemi, ne najmanjši je odstranitev polimerizacijske toplote. Smola in monomer sta slaba prevodnika toplote, prenos toplote pa nadalje ovira tudi težnja, da se na stenah nabira plast polimera. Prav nabiranje tega podraži metodo, ker zaradi čiščenja podaljša čas. Zato se ta metoda ne uporablja več tako pogosto.

S pravilno mešalno tehniko in razumno uporabo vodo-topnih modifikatorjev lahko naredijo smole, ki imajo optimum stekanja. To je zlasti važno v pripravi smol za avtomatsko ekstrenzijo ali vlivanje.

Prisotnost zaščitnega koloida navadno vodi k smolam različnih kvalitiet. Katalizator se pretežno razkroji v času polimerizacije.

POLIMERIZACIJA V SUSPENZIJI

Je metoda, ki je prerasla polimerizacijo v masi visoko molekularnih sint. smol in se tudi uspešno kosa s polimerizacijo v raztopini. To je proces z največjo to- nažo vinilnih smol. Kakor že ime pove, uvaja suspen- zijo monomer - polimer v nosilcu, ki je običajno vo- da. Sistem ima to prednost, ker zaradi prisotnosti vode hitro odvaja toploto, kar omogoča kontrolo poli- merizacijske hitrosti.

Dobimo praškasto smolo, ki se sestoji iz majhnih krog- lic. Velikost kroglic kontrolirajo s tipom in hitrostjo mešanja v avtoklavu in z uporabo majhnih količin za- ščitnih koloidov kot je polivinil alkohol, raztopljen v vodni fazi.

Katalizator je običajno benzoil ali lauroil peroksid, ki se v vodi ne topi in ostane na smolnih delcih. Tehni- ka avtoklavov in mešanih sistemov v suspenzijski poli- merizaciji je med proizvajalci vinilnih smol najbolj čuvana skrivnost.

Tip in količina zaščitnega koloida postaja tudi kritičen faktor, ki določa lastnosti filma in suhe smole.

EMULZIJSKA POLIMERIZACIJA

Emulzijska polimerizacija se deloma razlikuje od su- spenzijske v stopnji disperzije v polimerizacijskem avtoklavu. Voda je tudi tu nosilec ali suspenzijski me- dij, da omogočijo fino dispergiranje monomera v vodi uporabljajo emulgatorje. Tudi tu v glavnem rabijo v vodi netopne katalizatorje. Često je v rabi homogeni- zacija, ki v začetni emulziji producira celo manjše delce monomera. Končni avtoklavni produkt te polime- rizacije je stabilna suspenzija polimernih delcev v ob- močju od 0,01 do 1,0 my. To je v resnici zelo fina disperzija in narejeni lateks ali hidrosol je podoben mleku ali podobnim vrstam vodnih emulzij.

Smole narejene po tej metodi lahko prodajajo v lateks obliki ali pa v obliki praška.

Kadar želimo suho smolo, se pojavijo problemi loče- nja vode od takih ultra finih delcev. Metoda, ki se običajno uporablja za upraševanje, je brizganje lateksa.

Smole tega tipa, ki se prodajajo kot suh prah, se upo- rabljajo za organske premazne disperzije, ki so znane kot plastisoli in organosoli.

KOMBINACIJA METOD

Peta metoda je kombinacija procedure, kjer se začne polimerizacija po eni metodi in nadaljuje s hidrolizo, ali kakšno dodatno kemijsko reakcijo. Ti dodatni procesi opravičujejo dodatno ceno, ker dajo posebne lastnosti. Tako lahko med drugim dosežemo kompatibilnost z alkidnimi smolami. Zahteva po ponovnem raztapljanju suhega kopolimera v primernem topilu v avtoklavu, ki podvrže raztopino pravilnim pogojem hidrolize, da esterificira del kopolimera od odgovarjajočega alkohola in potem spet dobimo smolo iz raztopine.

TIPI VINILNIH SMOL ZA PREMAZE

Večina smol, ki se največ rabijo v premazni industriji, je narejena po procesu polimerizacije v raztopini. Vključuje vinilklorid - vinil acetat kopolimere, polivinilacetate, kot tudi delno hidrolizirane vinilklorid-vinilacetatne kopolimere.

Nekaj smol za premazno industrijo pa je narejenih po suspenzijski metodi. Kakor je že prej omenjeno, daje ta proces manj enake produkte in enega, ki vsebuje majhne količine netopne snovi.

Vinilni disperzijski premazi so novejše področje od že dobro ustaljenih topnih premaznih sistemov (PLASTISOLI). Smole za disperzijske premaze se delajo po emulzijski metodi. Dobijo se fini delci, ki so potrebni za disperzije, in ki so v resnici suspenzije smole v posebnih netopnih mešanicah mehčal in razredčil. V mnogih primerih so disperzijski premazi modificirani s smolnimi razstopinami. Večina komercialnih disperzij je v bistvu mešanica dveh tipov. Kar

se tiče disperzijskih smol samih, so torej v celoti polivinilkloridni homopolimeri in imajo mnogo večjo molek. težo kot smole, ki se rabijo normalno za raztopinske premaze. Pravilno formulirani visoko molekularni plastisoli in organosoli imajo najboljše lastnosti glede filma in trajnosti od vseh tipov vinilnih smol.

Komercialni polimeri se razlikujejo v molekularni teži, vsebnosti vinilklorida, modifikatorja in tipa.

S temi variacijami lahko lakar izbere polimere, ki so primerni za njegove potrebe.

FORMULACIJA PREMAZOV V RAZTOPINI

Razlike v razmerju vinilklorida proti vinil estru in stopnja polimerizacije dajeta širok spekter vinilnih kopolimerov z različnimi lastnostmi. Vsebnost vinil estera v glavnem vpliva na topnost kopolimera. Njegov porast povečuje vrste topil, ki se lahko uporabljajo.

Smole z visoko vsebnostjo vinilklorida, dajo močne, trde filme z odlično odpornostjo na vodo in kemično obstojnostjo. Dober oprijem nemodificirane vinilklorid-estrske smole na golo pločevino se razvije s pečenjem. Oprijem po zračnem sušenju obdržimo z mešanjem nemodificirane vinilklorid-estrske smole z maleinsko kislino modificirano vinilno smolo. Kjer želimo oprijem na vinil butiralni Wash primer ali druge smolne primerje, se rabi hidroksilno modificirana smola.

Stopnja polimerizacije vpliva na viskoznost in moč smole. Visoko molekularne smole dajo raztopine z visoko viskoznostjo ter filme z maksimumom sil ter višjim zmeščiščem kot nizko molekularni. Nadaljna modifikacija vinilnih smol hidroksilnimi grupami pove-

ča kompatibilnost z drugimi tipi smol, zlasti z alkidi in velikim številom oljnošmolnih veziv, akrilatov, poliamidov, poliketonov in določenih sečninsko formaldehidnih in melaminskih smol. To povzroči, da vinilne smole izboljšajo druge tipe smol, ker jih ojačajo z hidroksilno modificiranimi vinilnimi kopolimeri. Te vinilno alkidne kombinacije trdijo z dodatki akrilnih in melaminskih smol. Večja kompatibilnost z drugimi smolami pa seveda odpira tudi večje možnosti v končni uporabi.

TOPNOST

Vinilne smole se pri sobni temperaturi dobro topijo v čiste raztopine s ketoni, nitroparafini, določenimi estri in kloriranimi ogljikovodiki. Topila kot ketoetri, polietri in nekateri drugi tipi, imajo različne topnostne stopnje na vinilne smole. Aromatski ogljikovodiki kot ksilen in toluen težijo k nabrekanju in v nekaterih primerih raztopijo smole, zlasti pri višjih temperaturah. Voda in alifatski ogljikovodiki pa so močni obarjalci vinilnih smol. Alkohol jih prav tako obaja z izjemo hidroksilno modificiranih tipov, ki tolerirajo manjše količine kot razredčilo.

Temperatura ima vpliv na viskoznost. Kjer se zahteva nizka temperatura skladiščenje, je potrebno vzpostaviti bogatejše razmerje topil in razredčil, da zmanjšamo tiksotropijo.

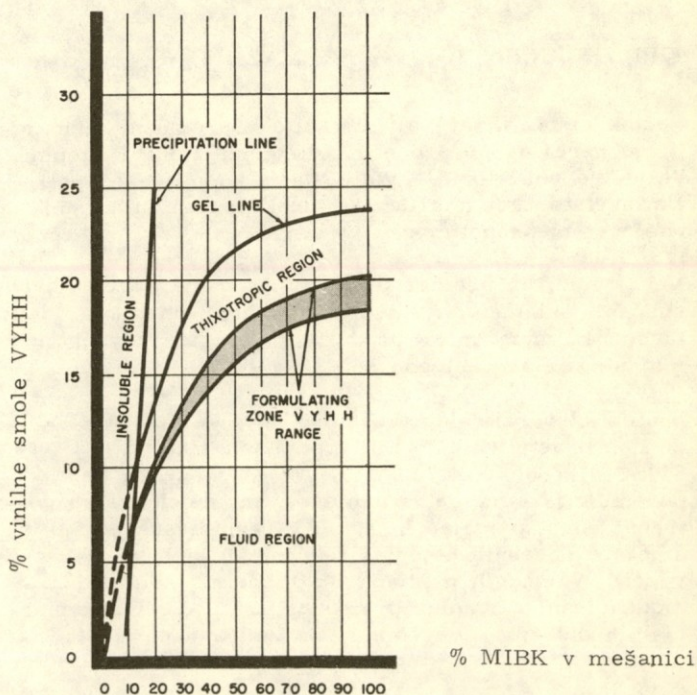
Ketoni so najprimernejše topilo. V primerjavi z drugimi topili dajejo raztopine višje koncentracije, ne da bi želirale in nižje viskoznosti pri enaki suhi snovi.

RAZTOPINSKE KARAKTERISTIKE

Karakteristike viskoznosti rezultatne raztopine so glavni kriteriji za vrednotenje topil in mešanice topil. Raztopine vinilnih kopolimerov izkazujejo tri različne tipe obnašanja viskoznosti, ki ga je treba dobro razumeti, ker sicer prihaja do neljubih dogodkov v proizvodnji, ki so tudi pri nas že povzročali hude glavobole.

Če narašča v raztopini koncentracija smole, se konsistenca spremlja od tekočine do tiksotropije in potem do gela. Na vse te spremembe vpliva koncentracija raztopine, uporabljeno aktivno topilo, razmerje aktivnega topila in razredčila ter seveda temperatura same raztopine. V katerikoli dani mešanici topil obstaja podaljšan čas (1 teden ali več), da dosežemo resnično ali ravnotežno viskoznost pri dani temperaturi.

Fazni diagram za vinilni kopolimer VYHH (UCC) v mešanici topila in razredčila.

MEHČANJE

Elastičnost, ki je vezana na vinil kloridne kopolimere, še nadalje naraste z dodatkom enega ali več mehčalcev. Izbira primerne mehčala ne predstavlja nobenih težav. Za pripravo premazov obstaja velika vrsta monomernih kemičnih mehčal in polimernih smolnih mehčal. Uporabljeno mehčalo ima topilno moč za vinilne smole. Popolna topnost bo pospeševala retencijo smole, zmanjševala znojenje pri staranju in možnost migracije mehčala. Dodatek topilnega tipa mehčala k premazu bo tudi zmanjševal retencijo v filmu. Nemehčan premaz bo pogosto obdržal več kot 4 - 5% topila v filmu, celo pri dolgem zračnem sušenju ali forsiranem pečnem sušenju. Ta topilna retencija se pojavlja posebno pri brizganih premazih. Verjetno je to v zvezi z relativno počasno difuzijo topila k površini premaza, kar dovoljuje površini filma, da ujame nekaj topila. Če je navzoča večja vsebnost topilnega tipa mehčala se opočasni površinsko sušenje in s tem da možnost topilu, da popolnoma izhlapi. Tudi pigmentacija dobro pospešuje odpuščanje topil. Kjer vinilni premazi zahtevajo pečenje, moramo vedeti za hitrost izhlapevanja mehčala. Mnoga mehčala, zlasti monomerni tipi, delno izhlapijo pri povišanih temperaturah, ki se zahtevajo za pečenje in to vodi k nižjemu razmerju mehčal, kot bi moralo biti v originalni formulaciji. Pri izbiri mehčal moramo upoštevati vse fizikalne lastnosti mehčala. Za končno kombinacijo je potrebno formulirati premaz z več kot enim mehčalom. Delež mehčala v premazu bo odvisen od smole in željenih lastnosti končnega filma.

Nekatera mehčala uporabna za razne kombinacije:

	M teža	spec. t.	viskoznost (Cps.)
Dibutil ftalat	278,35	1,048	29
Dioctil ftalat	390,57	0,985	81,4
Didecil ftalat	446,68	0,967	113,2
Triocetilfosfat	434,65	0,925	14,1
Dioctiladipat	370,58	0,927	13,7
Epoksidirano sojino olje	+ 1000	0,995	150
Polietilenglik.	-	0,985	25,1

KOMPATIBILNOST Z DRUGIMI SMOLAMI

Nemodificirani vinilni kopolimeri imajo zelo nizko kompatibilnost z drugimi smolami. Zaradi tega jih mešamo s karboksilno modificiranimi tipi vinilnih kopolimerov, da obdržijo oprijem na golo površino.

Hidroksilno modificirani tipi pa imajo veliko kompatibilnost z drugimi smolnimi tipi kot na primer alkidi, mešanimi prepolimeri, fenoli, poliketoni, akrili sečninske in melaminske smole.

PRIPRAVA RAZTOPIN

Počasna lopatna mešala v glavnem niso primerna in tudi ne tako efektivna kot hitra propellerska, diskasta ali turbinska mešala. Posode morajo biti opremljene s tesno zaprtimi pokrovi. Dodatne stranske ovire izboljšujejo turbulenco in uničujejo vrtinčenje.

Najboljši rezultati pri raztapljanju smol so, če topilo in razredčilo najprej zmehčamo in šele nato raztapljamo smolo. Raztopina bo hitreje nastala, če dodajamo smolo tako hitro kot se raztaplja. Smola se vedno hitreje raztopi v mešanici topilo-razredčilo, kot v čistem topilu, ker se zmanjša tendenca skepljanja. Posledice tega pa so vsem prav dobro znane.

Druga metoda je precej zadovoljiva tam, kjer se rabijo precejšnje količine razredčil. Smolo in razredčilo mešamo toliko časa, da se smola dobro ne omoči. Nato počasi dodajamo aktivno topilo. Končno raztopino dobimo s to tehniko že po nekaj minutah.

Pri primerih naključne kontaminacije zaradi umazanih posod, pri velikih produkcijah se priporoča uporaba filtracije. Dobra je tudi uporaba manjših delov diatomske zemlje.

Med pripravljanjem večino raztopin segrevamo, posebno kadar je potrebno pripraviti visoko viskozne raztopine.

Seveda pa je treba držati temperaturo kolikor je mogoče nizko. Maksimum je 60°C. Prav tako ne priporočajo, da bi raztopino pod temi pogoji držali predolgo, ker lahko pride do razbarvanja, zlasti če pride v dotik z železom. Dodatek majhnih količin propilen oksida 0,1 - 0,3% bo preprečil to razbarvanje. Dodatek propilen oksida se priporoča tudi za raztopine, ki so vskladiščene v železnih kontejnerjih in vsebujejo večje količine metil etil ketona (MEK).

Viri: RR MYERS, JS LONG: Film Forming Compositions, part II, 1972, New York

UCC - Laboratory informations

Medvode, 7.1.1974

Mihael FOCK

AKUMULACIJA

Zbiranje ali grmadenje sredstev z določenim ciljem (gomiljenje bogastva, ustvarjanje rezerv za razne cilje ali razširitev proizvodnje). Razlikujemo individualno in kolektivno akumulacijo. Individualna prevladuje v družbenem sistemu, ki temelji na privatnem lastništvu sredstev za proizvodnjo. Z odvzemom in uporabo dela narodnega dohodka omogoča akumulacija razširjeno reprodukcijo.

AMORTIZACIJA

V prenesenem pomenu lahko pojem amortizacija razumemo na več načinov: 1. preklic dokumentov, 2. zmanjšanje in brisanje dolga, 3. brisanje hipotekarne terjatve, 4. dotrajnost osnovnih sredstev in prenos dela njihove vrednosti v procesu reprodukcije na proizvode, s kalkulacijo v ceni itd. Amortizacija se kot potrošnja sredstev za delo zaračunava v ceno proizvoda. Sestavljena je iz dveh komponent: ene, ki je namenjena za zamenjavo posameznih občutljivih delov sredstev za delo, da bi se podaljšala doba njihovega trajanja, druge, ki je namenjena za zamenjavo celega sredstva za delo, ko se to iztroši. Njena višina je odvisna: od nabavnih stroškov (nabavna cena, stroški prevoza in instalacije), sredstev za delo in dobe njihovega trajanja, načeloma mora biti v direktnem razmerju z izdatki (fizičnimi in ekonomskimi) sredstev za delo, ki se amortizirajo. V praksi se vedno odstopa od tega razmerja: prvič, ker ne vemo za stvarne izdatke sredstva za delo, temveč se operira z domnevami, pri čemer prihaja s koriščenjem raznih metod amortizacije za isti objekt v enakih in različnih obdobjih do raznih amortizacij.

ANUITETA

Vsota, s katero se redno (običajno letno ali polletno) odplačuje dolgoročno ali amortizacijsko posojilo. Sestavljena je iz dela, ki odpade na določne obresti (obrestna kvota) in dela, s katerim se zmanjšuje dolg (odplačna kvota). Lahko je vedno enaka, tako da se postopoma zmanjšuje njena obrestna in povečuje odplačna kvota. Lahko je tudi v opadanju, tako da njena odplačna kvota ostaja ista, obrestna pa se zmanjšuje, s tem pa tudi sama anuiteta. Če se odplačna kvota povečuje bolj kot pri fiksni anuiteti, je to anuiteta v porastu.

ARBITRAŽA

Posebna oblika sojenja, v kateri o sporu presojuje osebe (arbitri), ki so jih sami partnerji sporazumno določili. Navadno pride do nje na podlagi posebne sklenjene pogodbe o arbitraži. V tej pogodbi se stranke obvežejo, da bodo spor, do katerega bi prišlo med njimi, dale v presojo neki tretji osebi (ali osebam) in da bo sklep te osebe (ali teh oseb) za njih obvezen. Tretja oseba je tista, v katero imata partnerja zaupanje. V posebnih primerih lahko arbitra določi tudi državni organ.

BILANCA

Računski sestav izražen v denarni vrednosti, ki je v ravnotežju, t.j. leva stran (ali aktiva) je enaka desni strani (ali pasiva). Bilanca socialističnih podjetij izraža v aktivni sredstva, v pasivi pa vire sredstev, iz katerih so sredstva nabavljena. Bilanca narodnega go-

spodarstva, proračun možnosti letne proizvodnje, delitve in potrošnje družbe. V tem smislu je konkreten izraz razširjene družbene reprodukcije in se imenuje splošna gospodarska bilanca družbe. V tej bilanci so izraženi vsi viri in rezerve, odredjajo se medsebojni odnosi posameznih delov narodnega gospodarstva, da bi se določil nadaljnji razvoj v planiranem letnem obdobju. Na splošno se v te dele računajo: pogoji proizvodnje, družbeni proizvod in delitev in menjava tega proizvoda.

BIROKRACIJA

Vladavina birokratov, aparata uslužbencev. Sam vladajoči sloj uslužbencev (partijska birokracija, sindikalna itd.). Birokratizem - tendenca državnega aparata, da absolutizira vlogo države in da monopolizira vodenje državnih, gospodarskih in družbenih poslov z omejevanjem svobode dela in svobode neposrednega proizvajalca. Posebno prihaja do izraza v državnem kapitalizmu in v prehodnem obdobju iz kapitalizma v socializmu. Najučinkovitejša borba proti birokraciji - razvijanje neposredne demokracije, delavskega in družbenega samoupravljanja.

BLAGO

V smislu politične ekonomije - proizvod ljudskega dela, ki ni namenjen osebni potrošnji proizvajalca, ampak prodaji, tržišču. Vsako blago ima uporabno vrednost (lastnost blaga zadovoljuje neko ljudsko potrebo) in vrednost (družbeno potrebna količina dela ali delovnega časa, ki je porabljen za njegovo proizvodnjo). Ta dvojni karakter blaga izhaja iz dvojnega značaja dela. Vsako delo je konkretno (delo določene oblike), ustvarja uporabno vrednost, pa tudi abstraktno (proizvodno trošenje ljudske energije, brez ozira na obliko trošenja), ustvarja vrednost. Oblika vrednosti blaga je prometna vrednost. Pojavlja se kot kvantitativni odnos menjave na tržišču. Če se menjava izvaja s pomočjo denarja, je prometna vrednost cena.

BLAGOVNA PROIZVODNJA

Izvira iz državne delitve dela in privatnega lastništva, pojavlja pa se v obdobju razpadanja skupnosti, ko so ljudje že lahko proizvajali iznad svojih potreb in so te viške medsebojno zamenjevali. V tem obdobju in v obdobju sužnjeposestniškega sistema in fevdalizma je bilo blago le mala količina proizvoda, ker se je proizvajalo v glavnem samo za zadovoljevanje lastnih potreb (naturalno gospodarstvo). Šele kapitalizem je izpodrnil naturalno proizvodnjo in do kraja razvil sistem blagovne proizvodnje.

BUDŽET

Plan dohodkov in izdatkov države ali manjše politično-teritorialne enote za določeno obdobje. Izraz "proračun" je pomenil isto kot budžet, vendar se danes uporablja samo za plan dohodkov in izdatkov posameznih državnih organov in ustanov ali fondov. Od tega, v čigavih rokah so sredstva za proizvodnjo in politična oblast, je odvisno, iz katerih virov se bodo zbirali dohodki budžeta in kako se bodo trošili.

(se nadaljuje)

DELO IN NAČRTI SMUČARSKO- PLANINSKE SEKCIJE

Ob ustanovnem zboru Športnega društva "COLOR" smo na novo formirali tudi smučarsko-planinsko sekcijo. Potreba po tej sekciji je bila na vidiku že dalj časa, saj smo to željo izrazili že na občnem zboru naše Sindikalne organizacije v lanskem letu.

Sekcija se sedaj tu, uspešno je prestala krst in odbor se je z vso vneto lotil svojega dela.

Naš namen je, da vas seznanimo z našim delom, z našimi načrti in da vas tako čim bolj zainteresiramo za naše delo.

Naše delo oziroma dejavnost je razdeljena nekako na dva dela, na zimski in letni. Pozimi se bodo na naših nogah v pretežni večini nahajale smučke, poleti pa le planinski čevlji. Tako so naša vrata odprta vsem tistim, ki ljubijo naravo, hribe in sprehode, lahko pa se bodo podali tudi v plezanje. Pozimi pa bomo k vsemu temu dodali le še smučke in malo toplejšo obleko.

Ta sekcija naj združuje vse tiste, ki se želijo razvedriti v prijetni družbi in se odmakniti vsaj za hip vsakodnevnim skrbem.

Naš plan smučanja je naslednji:

- v januarju organizirati začetniški smučarski tečaj na Čerenu pri Medvodah;
- izbirno tekmovanje na Starem Vrhju; to tekmovanje bo služilo za določitev ekip za tekmovanja v večjem obsegu;
- udeležba na občinskem sindikalnem prvenstvu v Kranjski gori; sem bomo skušali poslati kar največ tekmovalcev;
- udeležba na mestnem sindikalnem prvenstvu v Kranjski gori; na to tekmovanje bodo odšli najboljši iz občinskega sindikalnega tekmovanja;
- v kolikor se bo kdo v mestnem sindikalnem tekmovanju udeležil med prva mesta, se bo avtomatsko udeležil republiškega sindikalnega tekmovanja;
- v februarju ali marcu bomo organizirali prvenstvo naše tovarne za vse smučarje, ne glede na znanje in kvaliteto smučanja; to naj bi bilo veliko množično smučanje, kjer rezultat ne bo igral glavno vlogo pač pa udeležba;
- organizirali bomo še več skupinskih smučanj na različnih terenih;
- udeležili se bomo še raznih tekmovanj v organizaciji medvoškega Partizana ali drugih delovnih organizacij;
- vso pozornost bomo posvetili ženskam, da iz vas preženemo strah in sram, ki vas navdaja.

V poletnem času obsega naš plan dva organizirana izleta v naše gore. Prvi izlet bi bil na željo večjega števila ljudi še enkrat na Triglav in sicer bi bila pot sledeča: Vrata, Staničeva koča, Triglav, Kot in Mojstrana. Izlet bo trajal dva dni.

Drugi izlet pa bo v Kamniške alpe in bo trajal dva dni in pol. Pot bo naslednja: Jezersko, Češka koča, Grintavec, Kokrško sedlo in Krvavec.

Poleg teh dveh izletov, ki jih organizira in vodi naša sekcija, pa vas pozivamo, da se udeležite tudi izletov v organizaciji Planinskega društva Medvode. Tudi ti izleti so vedno zelo prijetni in trajajo po en ali dva dni. Društvo organizira izlete v bližnjo in daljno okolico Medvod in tudi v naše in sosednje gore.

Želimo vas opozoriti še na to, da se včlanite v PD Medvode. Znamkice za leto 1974 in izkaznice lahko dobite pri tov. Izlakar Lojzetu v novi tovarni. Istočasno vam tudi priporočamo, da se naročite na Planinski vestnik.

V plan dela si je naša sekcija zadala tudi oskrbo našega počitniškega doma na Voglu.

Upamo, da nam bo vreme naklonjeno in da bo naše delo teklo po planu v vašo in naše zadovoljstvo.

Alojz IZLAKAR

ČESTITKE OB NOVEM LETU

Vsem nam je že dolgo poznano, da naša sindikalna organizacija posveča dokaj lepo pozornost tudi našim bivšim sodelavcem, delovnim tovarišem, ki so s svojim trdim delom v izredno težkih delovnih pogojih pripomogli k današnjemu izgledu naše tovarne, to je našim upokojujencem.

Ob koncu leta jih Izvršni odbor sindikalne organizacije povabi na prijateljsko srečanje, katero poteka vedno v prijetnem vzdušju. Žal pa se tega srečanja ne morejo vedno vsi udeležiti. Vzroki so lahko zelo različni, vendar pa gre v večini primerov za lažjo pa tudi težjo bolezen.

Predsednik sindikalne organizacije našega podjetja in še dva člana Izvršnega odbora so zadnji teden pred Novim letom obiskali te tovariše in jim izročili skromna darila, predvsem pa naše skupne čestitke in pozdrave za leto 1974, v katerih je bilo vnešeno kar največ zdravlja in zadovoljstva.

Istočasno pa smo obiskali tudi naše težje bolnike, ki bolujejo že dalj kot mesec dni.

Srečanje s temi ljudmi je svojevrstno doživetje, katerega je zelo težko opisati. To človek lahko samo doživi. Iz njih izžareva neizmerno veliko veselje in ta občutek, da kljub odsotnosti še vedno niso pozabljeni, vpliva tem ljudem nove moči in novo voljo do življenja. Presenetljiva je ugotovitev, kako imajo ti ljudje še vedno živo zanimanje za naše sedanje delo, naše počutje, naše težave in pa vsekakor tudi za naše načrte za bodočnost. Z nami bi želeli klepetati v nedogled, žal pa je bil naš čas zelo skromno odmerjen in vsakokrat posebej nam je bilo težko, ko smo zapuščali te ljudi. Imeli smo občutek, da bi še kako radi bili med nami in nam pomagali. Žal gre čas svojo pot neoziraje se na nikogar, iz njihovih rahlo vlažnih oči pa je sevala tiha želja: "Še pridite, kako prijetno se počutimo, ko nas obiščete."

Alojz IZLAKAR

NAKUP VILIČARJEV

Za potrebe proizvodnih obratov, kjer varnostni ukrepi zahtevajo popolno varnost, sta kupljena pri podjetju "INDOS" Ljubljana dva baterijska viličarja v skupni vrednosti 192.560 dinarjev.

DODELITEV STANOVANJA

Delavski svet je na 28. seji sprejel sklep, da se izpraznjeno stanovanje v Medvodah 43a dodeli Marku Kristanu, zaposlenemu v vzdrževalnih obratih.

V RAZVOJU V.D. DIREKTORJA

Dne 27. septembra 1973 je bil objavljen v dnevnem časopisju razpis za delovno mesto direktorja razvojnega sektorja, po sklepu delavskega sveta in imenovana komisija za izbor v sestavi: Mario Koprol, dipl. ing., predsednik, Miloš Gabrijel, član in Mirko Korinšek, dipl. prav., član. Omenjena komisija je poročala članom delavskega sveta na seji dne 25. decembra. Na razpis se je prijavil samo en kandidat, in sicer dose-danji direktor razvojnega sektorja, Vid Koželj, dipl. chem., ki je v celoti ustrezal razpisanim pogojem. Glede na to, da je predvidena reorganizacija razvojnega sektorja s predpisom samoupravnega sporazuma o ustanovitvi sestavljene organizacije združenega dela več podjetij kemične industrije, in Vid Koželj, dipl. chem., predlagan za direktorja razvojnega sektorja branžne organizacije, je delavski svet na predlog komisije sprejel sklep, da se Vida Koželja, dipl. chem. imenuje za dobo enega leta kot vršilca dolžnosti direktorja razvojnega sektorja. Čestitamo!

NAJEM KREDITA

Delavski svet je na 28. seji sprejel sklep o najetju kratkoročnega kredita iz sklada skupnih rezerv občine Ljubljana-Šiška v višini 2 milijona dinarjev po 10% obrestni meri z rokom vračila 1. aprila 1974.

POSLOVNO SODELOVANJE S PRIMATOM

Na predlog generalnega direktorja Miloša Gabrijela je delavski svet sprejel sklep o sklenitvi pogodbe o dolgoročnem poslovnem tehničnem sodelovanju s tovarno "Primat" Maribor. S to mariborsko tovarno že dolga leta imamo dobre poslovne odnose in glede na velike proizvodne zmogljivosti, ki jih ima to podjetje, je v korist poglobljanja medsebojnih odnosov nujno sodelovanje potrditi s pogodbo. Enako pogodbo že imamo sklenjeno z lesno industrijjo "HOJA" Ljubljana.

Zaradi pomanjkanja električne energije, ki v doglednem času še ne bo odpravljeno, so strokovnjaki podjetja "Elektro" Kranj predvideli graditev plinskega rezervnega agregata v Naklem pri Kranju. Ta bi v času redukcij, oziroma izpadov dajal potrebno energijo. Za naše podjetje bi potrebovali moč 0,5 MWh, kar bi nas veljalo cca 500 tisoč dinarjev. Agregat bo pričel obratovati že jeseni 1974. Člani delavskega sveta so sprejeli sklep o pristopitvi h graditvi agregata, saj bi nam že samo 10-dnevno mirovanje strojev poplačalo to investicijo.

POMOČ SKENDERIJI

Člani delavskega sveta so odobrili pomoč tisoč dinarjev za obnovo pogorele športne dvorane Skenderija v Sarajevu, na predlog vodje našega predstavništva v Sarajevu tov. Osmana Telarevića. Čeprav ne gre za veliko denarno pomoč, pa je toliko večja solidarnost v prizadevanju za čim prejšnjo obnovo dvorane.

PRIZNANJE POLKVALIFIKACIJE

Na 28. seji delavskega sveta je bil sprejet sklep o priznanju polkvalifikacije po čl. 25 Pravilnika o izobraževanju in strokovnem izpopolnjevanju tovarišicama Majdi Košir in Ljudmili Setnikar.

NA NOVO SO SE ZAPOSILILI:

Terezija Bergant - za nedoločen čas v kadr. spl. sektorju
 Jože Potočnik - za nedoločen čas v komercialnem sektorju - skladišče, odprema
 Stane Potočnik - za nedoločen čas v komercialnem sektorju - skladišče, prevzem
 Branko Berus - za nedoločen čas v obratu I
 Sonja Makarovič, dipl. ing. - za nedoločen čas v kadr. spl. sektorju
 Ivan Šamec - za nedoločen čas v vzdrževalnih obratih

SLUŽBO SO PREKINILI:

Dragan Jezdić iz obrata II
 Antonija Štancar iz finančnega sektorja

ČESTITKE:

Ana Polajnar iz kadr. spl. sektorja je rodila hčerko - čestitamo!
 Izidorju Travnu iz vzdrževalnih obratov se je rodila hčerka - čestitamo!
 Miru Kovačcu iz kadr. spl. sektorja se je rodila hčerka - čestitamo!

		BELGIJA	BOJ	SLAŠČICA	ZNESEK	STEKLENE CEVKE	LJUDSKI ODBOR	SAHARSKO GRICEVJE	PLESEN NA VINU	IRIDIJ	
		EKONOM									
								RADON VRTENJE			POBIRALCI NAROCNINE
		NARAVA PREDLOG								ITALIJA PREB. IRSKE	
ŠVEDSKA	POD. ZA PREDEL. NARTE	GRŠKA ČRKA	ZELENIČA V PUŠČAVI	ITALIJA	M. IME PESNITEV						
ŽLEZA ŠČITNICA						LAT. VEZNIK SLOV. PRAVOPIŠ	RDEČL KRIZ RISALNI ZVEZEK				
ELEKTRO DA				ORANJE	FOSFOR UGANKA	STAREJŠA ŽENSKA ITAL. REKA					
BOG SONCA		VZGLED ORG. DEL. LJUDI			VRSTA V BIOLOGIJI KANAL						
ZAČETEK ABECEDA	VEČERJA SVINEC (SRBOHRV)					ITALIJA	LED (ŠVEDSKO)		AVSTRICA MESTO V ŠVICI		
TEMELJ. ORG. ZDRUŽ. DELA			DRŽAVA V EVROPI	MESTO NA HAITIJI NAŠE GL. MESTO			KITAJSKO MESTO SMOLA				
MESTO V ZRN						NAŠA POKRAJINA POD					
DOMAČA ŽIVAL			IZBRANA JEDILA GRENKI RASTLINA				ŽIVLJ. TEKČINA				
VZKLIK	...ARTE MIZARSKO ORODJE				VRSTA REVOLVER. WC		REKA V FRANCIJI SORODNICI		OBRTNIK (MNOŽ)		
CVETLICE			JAPONSKA IGRA HEMŠKI PREDLOG		DOLINA	NOGOMET. IZRAZ NAŠ OTOK		NADA			
DUŠIK	KAVKAŠKO PLEME NARODNA BANKA						OSEBNI ZAJMEK VOL (SRBOHRV)	NOVI SAD	EVROPA IVAN TAVČAR		
VRSTA BOLEZNI					MAŠEVALE (SRBOHRV)						
SESTAVIL G 7	BIVŠI VELJAK		BARVNO SLEPI LJUDJE								

Za pravilno rešitev slikovne križanke razpisujemo tri nagrade:

1. nagrada 60 dinarjev
2. nagrada 40 dinarjev
3. nagrada 20 dinarjev

Križanke oddajte v splošni sektor z oznako "Nagrada križanka Colorjeve informacije" do vključno 20. februarja 1974. Vsakdo lahko sodeluje le z eno križanko.

Obilo sreče!

COLORJEVE INFORMACIJE štev. 1 (23), leto III, januar 1974. Izdaja jih organizacija združenega dela Color Medvode, vsak mesec v nakladi 650 izvodov. Glasilo ureja uredniški odbor: dipl. prav. Mirko Korinšek (odgovorni urednik), Franci Rozman (glavni urednik), ing. arh. Janina Ferjančič, ing. Rihard Pevec, Anica Keber in Alojz Izlaker. Fotografije: Franci Rozman. Oprema: Pavle Učakar. Tisk: Partizanska knjiga.

PRAVILNA REŠITEV KRIŽANKE IZ DECEMBERSKE ŠTEVILKE

Za nagradno križanko iz decemberske številke Colorjevih informacij smo prejeli 47 rešitev. Javno žrebanje smo tokrat izvedli v prostorih uvoznega oddelka. Komisija, ki so jo sestavljali: Helena Kern, Zvonka Zupan in Darinka Flerin, je kot dobitnika prve nagrade izžrebala Antonijo Duhovnik, drugo nagrado 40 dinarjev prejme Ivan Smolič in tretjo nagrado 20 dinarjev Anica Pevec. Nagrade bodo izžrebancem izplačane skupaj z osebnim dohodkom v februarju 1974. Čestitamamo!

NAGRADNA KRIŽANKA

	BEVČNA	LEVI	IMERO	DOBRA	VPRŠALNICA	EVSKA AODS	NEVARNI BOKEŽER	TANJE	POLOTOK NA KUBI
	D E	D E	K M	R A	Z				
	NJA REVIJA	K A	R A	V A	N A				
	DRUGA "MIST" FANZINE	S R	A M	K I	P				
ŠVETSKA	S	ESTAJA	MALTA	SESTAVI	SESTAVI	SESTAVI	SESTAVI	SESTAVI	SESTAVI
	R U	M	M I	L O	S T	N A			
LJESKA	E P	PIRAŽ	PELE	R I	N A				
SLOV. JEZ. I. KONGRES. PEČ. METIJA	Č O	P	A V	S T	R A	L I	J A		
ZNAČAJ	N R	A V	E O	O T O Ž N A	E L E G I	J A			
46. ČRKA ABECEDE	O	G I	P S	ZRISANA	N O	T A			
NOVI SAD	N S	GLASBILN	K I	T A	R A				
SKLADNI	O R	A T O R I	J	P R O	T O	N			
VAHARIT	V	T O	N O	S A	S T	E V A			
REKA V SZ	O B	R I	V	V	V				
TOVARNI EDENIL	L E	K	R A	A	M E	L	K S		
MEŠTO V L. (B. I.)	E D	R I	N M	S A	B O	T I	N		
TOVARNI AVTOMO-BILOV	T A	S	L J	U B	L J	A N A	E		
VINO - TOK	O K	T O	B E	R	D I	N A	M I	T	

MORDA NISTE VEDELI

RIMSKE ŠTEVILKE:

I = 1	XX = 20	CC = 200
II = 2	XXX = 30	CCC = 300
III = 3	XL = 40	CD = 400
IV = 4	L = 50	D = 500
V = 5	LX = 60	DC = 600
VI = 6	LXX = 70	DCC = 700
VII = 7	LXXX = 80	DCCC = 800
VIII = 8	XC = 90	CM = 900
IX = 9	C = 100	M = 1000
X = 10		

ŠALE

AVTOMOBILSKA

- Očka, kako rečemo človeku, ki vozi avto?
- To je odvisno od tega, ali nas prehiti ali ne!

ABSTINENT

- Jaz nikoli ne pijem alkohola, saj imam dovolj vina doma!

SKRB

- Ali si res dal kri?
- Ja, zakaj pa vprašaš?
- Skrbi me ...
- Zame? ...
- Ne, za tistega, ki jo bo dobil!!!

GOSTILNIŠKA

- Gost: "Kako pa se tej jedi reče?"
- Natakar: "Zakaj pa to vprašate?"
- Gost: "Za vsak slučaj, če bi me v bolnišnici vprašali, kaj sem jedel!"

To je zares krivica!

Tudi letos je Dedek Mraz lepo obdaril naše najmlajše.

Točenje na takšen način se bo kmalu spremenilo?

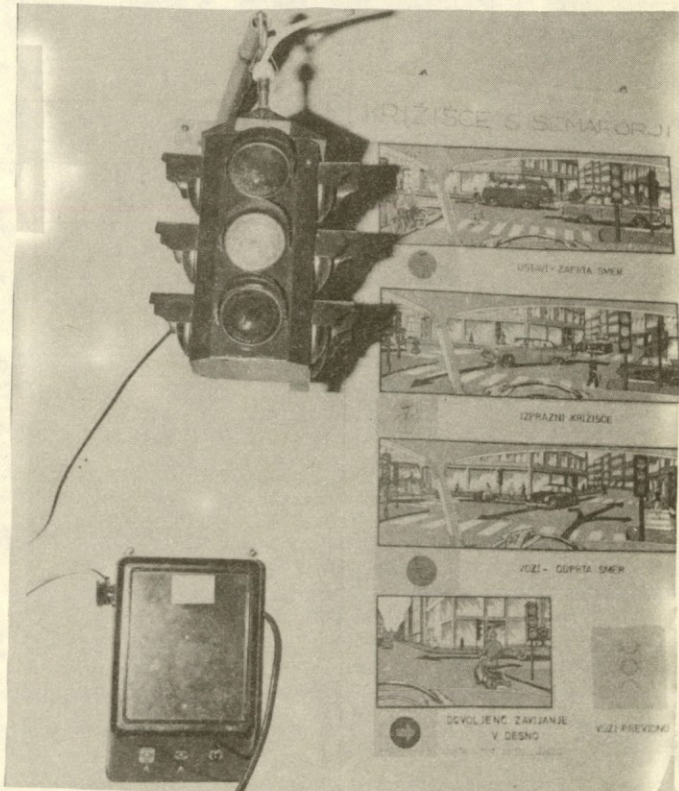
Generalni direktor Miloš Gabrijel je v imenu kolektiva prejel priznanje za pomoč TVD "Partizan"-u Medvode.

Z denarjem, katerega smo namenili osnovni šoli v Preski so kupili sanke, smuči, čevlje ...

V dvorani Svobode smo imeli zelo uspešno prireditev "Veseli tobogan", ki je privabila množico obiskovalcev.

V Šentvidu so odprli prometni kabinet, kjer lahko preizkusite voziške sposobnosti ...